

แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ไทยและบริษัท ผู้จัดการ จำกัด (มหาชน)

แนวโน้มของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ไทย

ในบรรดากลุ่มธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Mass Media) แขนงต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท "หนังสือพิมพ์" จัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีการเติบโตอย่างชัดเจนในประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ สิ่งที่ยืนยันการเติบโตอันนี้ก็คือการเกิดขึ้นของหนังสือพิมพ์หลายฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่งผลให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ที่รุนแรงอยู่แล้ว ทวีความเข้มข้นขึ้นทุกขณะ ผู้ประกอบการจึงต้องพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดเพื่อจะสามารถอยู่รอดและสร้างกำไรให้แก่ธุรกิจ

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการคาดการณ์ถึงแนวโน้มที่อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์จะปรับเปลี่ยนโฉมหน้าเพื่อสอดคล้องกับการแข่งขันดังกล่าว โดยที่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้นสามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวโน้มทางด้านเทคโนโลยี

ทุกวันนี้อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ได้นำเอาเทคโนโลยีของควาเทียม ระบบคอมพิวเตอร์ และระบบฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์มาใช้แล้ว ตลอดจนเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้กับในอนาคต ที่ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ทั้งระบบทำงานอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มในอนาคตจะเกิดสิ่งที่เรียกว่า Electronic Press ซึ่งจะทำให้สมาชิกได้รับข่าวสารโดยตรงจากสำนักข่าว และเมื่อต้องการข่าวประเภทไหนก็สามารถเรียกออกมาดูได้โดยตรงจากสำนักข่าว โดยไม่ต้องผ่านสื่อหนังสือพิมพ์

ต่อจาก Electronic Press วงการหนังสือพิมพ์จะวิวัฒน์ไปสู่ Digital Newspaper ซึ่งก็คือการผสมระหว่างระบบคอมพิวเตอร์กับระบบพิมพ์ ผสานเข้ากับระบบวิดีโอ

และระบบเสียง ซึ่งก็คือการผสมระหว่างโทรทัศน์กับหนังสือพิมพ์เข้าไปในจอเดียวกันเพราะ Digital Newspaper จะสามารถรายงานข่าวสารทั้งในรูปของหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ โดยผ่านคอมพิวเตอร์ออนไลน์ไปยังบ้านผู้อ่าน สามารถรายงานข่าวได้รวดเร็ว การจัดการข้อมูลที่ เป็นระบบมากขึ้น เพื่อนำไปใช้เสริมข้อมูลข่าวหรือการวิเคราะห์ข่าว การตรวจสอบความถูกต้อง การจัดทำหน้าข่ ระบบฝ่ายโฆษณา การจัดการทางธุรการการตกแต่งต้นฉบับ การจัดทำหน้าหนังสือพิมพ์และการทำกราฟฟิค ดีไซน์ ในหน้าจอโทรทัศน์จะมีความสวยงามซึ่งจะเป็นการทำให้ ประชาชนมาอ่าน Digital Newspaper มากกว่าหนังสือพิมพ์ธรรมดา

ระบบอินเตอร์แอคทีฟ (หมายความว่าขณะที่ใช้สื่อ ผู้ใช้สามารถตอบโต้ไปยังแหล่ง ข่าวสารได้) จะเข้ามามีบทบาทในศตวรรษที่ 21 คือการที่ประชาชนผู้รับสารสามารถเสนอความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้ปากกาเขียนลงไปบนกระดาษแล้วจะไปปรากฏในหน้าจอ แล้วก็ส่ง ไปถึงสื่อได้ทันที

ในด้านงานบรรณาธิการข่าวก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไป นักข่าวจะต้องมีเครื่อง คอมพิวเตอร์ที่สามารถพกติดตัวไปได้ทุกหนทุกแห่ง สามารถที่จะรายงานข่าวกลับมายังสำนักพิมพ์ ได้ทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น กระบวนการผลิตระบบภาพข่าวหนังสือพิมพ์ จะหันไปใช้สิ่งที่เรียกว่า Computerized photo composition และมีการนำเอาระบบมัลติมีเดีย (การใช้สื่อ หลาก ๆ ชนิด เช่น สไลด์ รูปภาพ วิดีโอ มาผสมผสานกัน) มาใช้ในการนำเสนอ

การจัดจำหน่ายและการวางตลาดจะทำได้อย่างรวดเร็ว หนังสือพิมพ์สามารถ วางตลาดได้พร้อมกันทั่วประเทศ โดยที่ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการที่ยุ่งยากและใช้เวลา เพราะจะมีศูนย์ผลิตในต่างจังหวัด โดยนำดาวเทียมเข้ามาช่วย

2. แนวโน้มทางการนำเสนอ รูปแบบ และเนื้อหาของหนังสือพิมพ์

แนวโน้มการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จะมี 3 ทิศทางด้วยกันคือความรวดเร็ว ความกว้าง และความลึก

เทคโนโลยีจะทำให้การนำเสนอของหนังสือพิมพ์มีความรวดเร็ว และเนื่องจาก การที่โลกไร้พรมแดน ความเชื่อมโยงและการไหลไปมาของข่าวสารทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และทั่วทั้งโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้หนังสือพิมพ์มีความกว้าง และด้วยข้อกำหนดด้านความ รวดเร็วและไร้พรมแดนดังกล่าวนี้ จะทำให้หนังสือพิมพ์ในอนาคตจะต้องสะท้อนความหลากหลาย ของแนวคิดด้วยข้อมูลที่สมบูรณ์ มีความลึกโดยใช้ทั้งวิธี สืบค้น วิเคราะห์ และตีความในการนำ เสนอ

ในแง่รูปแบบ หนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนขนาดให้เล็กลง สาเหตุส่วนหนึ่ง มาจากการที่ราคากระดาษดิบตัวขึ้นสูงมากในช่วง 2-3 ปีมานี้ มีการเสนอข่าวในรูปของกราฟ หรือแผนผัง กราฟพิกมากขึ้นซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาให้ผู้อ่านเพราะไม่จำเป็นต้องอ่านข่าวทั้งหมด

ในด้านเนื้อหา หนังสือพิมพ์จะถูกรวดและมีการเคาะโคได้จะต้องมีเนื้อหาที่แตก ค้าง หลากหลาย และมีความพิเศษออกไป หนังสือพิมพ์จะมีเนื้อหาที่แตกต่างจากทุกวันนี้ เนื้อหา ของหนังสือพิมพ์มวลชนในสิบปีข้างหน้าจะเป็นคนละกลุ่มกับมวลชนในปัจจุบันนี้ เนื่องจากโครงสร้าง ทางการศึกษาของประชากรมีการเปลี่ยนแปลง

ในอีกประมาณ 10 ปีข้างหน้า เนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะสามารถตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงจะต้องเสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจ การเมือง การค้า การเงิน และที่สำคัญการมี ข่าวสารต่างประเทศที่มีอยู่ประมาณ 50% จากที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เพียง 5-10% และจะ ครอบคลุมไม่เพียงระดับประเทศ (National Newspapers) แต่จะมีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์ สำหรับภูมิภาค (Regional Newspapers)

สำหรับสื่อตัวใหม่ที่จะเกิดขึ้น ในตัวหนังสือพิมพ์เองจะเกิดสื่อใหม่ในลักษณะเป็น หนังสือพิมพ์เฉพาะกลุ่ม (Specialized Newspapers) เพื่อรองรับตลาดย่อยที่มีกลุ่มผู้อ่านเฉพาะ (Market Segmentation) หรือลักษณะตลาดเฉพาะ (Niche Marketing) ดังนั้นหนังสือ พิมพ์จะมีการแบ่ง Segment ลงไปชัดเจน แล้วก็มีหนังสือพิมพ์ที่จับกลุ่มผู้อ่านแยกย่อยลงไปอีก (Fragmentation) เกิดขึ้น อาทิ หนังสือกีฬา หนังสือกอล์ฟ วาสนา เป็นต้น

ด้วยเหตุที่ตลาดหนังสือพิมพ์เป็นตลาดเฉพาะ ดังนั้นหนังสือพิมพ์ที่ติดตลาดแล้วอย่าง เช่น บางกอกโพสต์ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน จะอยู่ได้ต่อไปแต่จะไม่เติบโตอย่างก้าวกระโดด ในปีหนึ่ง ๆ อาจจะเติบโตเพียงแค่ 2-3% ตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น (วิษณุ โชติติกุล, การเสวนาโครงการอาสาสมัครความคิดเทคโนโลยีกับสื่อมวลชน "หนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า" คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538)

3. แนวโน้มทางด้านผู้ประกอบการ

เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจ และเป็นอุตสาหกรรมที่ลงทุนสูง โอกาสที่ผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีเงินลงทุนน้อยเพียงล้านหรือสองล้านบาท จะไม่สามารถเข้ามาสู่อุตสาหกรรมนี้ได้ เพราะต้นทุนทั้งทางด้านแรงงานและเทคโนโลยีสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมองระดับโลกจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กๆ มีน้อยมาก หรือถ้าจะมีก็อยู่ในรูปของการเป็นเครือข่ายของรายใหญ่ ส่วนเมืองไทยก็เริ่มมีการแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มเก่าและกลุ่มใหม่ โดยกลุ่มเก่าที่เติบโตมานานแล้ว สะสมทุนใหญ่พอสมควร เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ จะบริหารงานแบบครอบครัว ไม่ได้มีการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มใหม่ที่กำลังเติบโต มีการจัดระเบียบการบริหารองค์กรให้เป็นระบบ ล้มล้างระบบเก่าแก่ทิ้งไป โดยมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจในกลไกธุรกิจ ทั้งระดับตลาดทุนและตลาดโลก จึงเห็นได้ว่าผู้ประกอบการกลุ่มใหม่ได้นำธุรกิจเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อประโยชน์ในการระดมทุน อาทิ กลุ่มของเนชั่น ผู้จัดการ มติชน วิจัยกร เป็นต้น และขยายเครือข่ายไปสู่ระดับโลกเพื่อมุ่งจับตลาดที่กว้างไกลออกไป

ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์จะมีมุมมองใหม่ว่าหนังสือพิมพ์เป็นอุตสาหกรรม และมองไปสู่ฐานที่กว้างไปสู่สิ่งที่เรียกว่า Information Industry กล่าวคือผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ จะต้องเล่นบทบาทไม่เพียงแต่เป็น Newspaper Company แต่จะต้องเป็นทั้ง Information Company หรือ Media Company โดยจะใช้ข้อมูลที่หามาได้จากการทำข่าวในหนังสือพิมพ์ ไปสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) โดยนำข่าวที่ออกสื่อหนังสือพิมพ์ ลดต้นทุนโดยการนำไปใช้ในช่องทางอื่น ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือนำมาขายในรูปของซีดีรอม และใช้ข้อมูลข่าวสารนี้ไปสร้างฐานข้อมูล เช่น กลุ่มผู้จัดการมีบริษัท บริการข้อมูลผู้จัดการ จำกัด (Manager Information Service-MIS) โดยเอาข้อมูลที่ใช้ในงานข่าวใส่รวมกันเป็น Pool และใส่ Intelligence

เข้าไป ออกมากลายเป็นข้อมูลทั่วไคราะห์แล้ว และสามารถนำมาขายต่อให้กับกลุ่มผู้จัดการ หรือผู้ที่ต้องการข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เป็น Cross-Dimension Media อย่างมหาศาล

จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่สะท้อนว่าสังคมโลกเริ่มเข้าสู่ยุคไร้พรมแดนมากขึ้น ธุรกิจหนังสือพิมพ์จึงจะมีแนวโน้มที่เป็นสากล หรือระดับภูมิภาคมากขึ้น มีการสร้างเครือข่าย (Network) ทั้งในแนวลึกคือการสร้างฐานข้อมูล และในแนวกว้างอันหมายถึงการมีศูนย์ข่าวในต่างจังหวัด ในต่างประเทศ ซึ่งก็คือการทำข่าวโดยการสืบค้นเรื่องเดียวกันที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งโลก เพราะกิจกรรมต่างประเทศในเมืองไทยเป็นข่าวต่างประเทศที่เชื่อมโยงกับข่าวในประเทศด้วย การทำข่าวของหนังสือพิมพ์ในลักษณะนี้จึงจำเป็นต้องมีเครือข่าย

แนวโน้มของการเป็นเครือข่ายก็จะ เป็นเครือข่ายระดับภูมิภาคหรือระดับโลก (Regional or Global Networking) หรือเป็นการรวมกลุ่มข้ามชาติ หนังสือพิมพ์บิสิเนส เดย์ เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เพราะเป็นการร่วมทุนระหว่างกลุ่มสหพันธ์มาของไต้หวันกับกลุ่มบริษัท สิงคโปร์ เพรส โฮลดิ้ง (Singapore Press Holding) ของสิงคโปร์ ที่เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สตรีท ไทม์ (Srait Time) ในสิงคโปร์ หรืออาจจะเป็นตัวอย่างของไนท์ ริดเดอร์ (Knight-Ridder) ที่ร่วมมือกับบิสิเนส (Bisnews) หรือกลุ่มเนชั่นร่วมมือกับ เอเชีย นวลล์สตรีท เจอร์นอล เป็นลักษณะการร่วมมือผสมผสานข่าว เพื่อสร้างข่าวขึ้นมาหรือสื่อใหม่ขึ้นมา และผู้สร้างเครือข่ายมีแนวโน้มที่จะนำบริษัทฯ เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ ด้วย

แนวโน้มของการสะสมทุนจะมาจากกลุ่มนายทุนใหญ่ และมีลักษณะร่วมกันหลาย ๆ ชาติ เป็นการรวมกันและเกิดการแข่งขันกันทั้งหลายๆ กลุ่ม ที่แยกย่อยกันแต่มารวมกันในลักษณะของเครือข่าย ดังนั้นการที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะผูกขาดข่าวสารจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่ถึงแม้ว่าจะยังมีอยู่ก็จะลดน้อยลงไปในอนาคตโดยตัวมันเอง เนื่องจากจะเกิดการแบ่งโครงสร้างในแง่ของผู้เป็นเจ้าของ และบรรณาธิการมากขึ้น เจ้าของจะเข้ามาเกี่ยวข้องได้ในเรื่องของนโยบาย แต่ในเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการที่จะเห็นเด่นชัดมากขึ้นเรื่อย ๆ และการบิดเบือนหรือการควบคุมจากกองบรรณาธิการจะลดน้อยลง

เนื่องจากตลาดและผลิตภัณฑ์เป็นแบบเจาะกลุ่ม ดังนั้นหนังสือแต่ละเล่มจะไม่มีการอ้างว่ามีขอจำหน่ายสูง เพราะราคาไม่มีความหมาย เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการจะต้องควบคุมการลงทุน ขอจำหน่าย การแข่งขันไม่ใช่แข่งขันที่ตัวผลิตภัณฑ์อีกต่อไป เพราะผลิตภัณฑ์แต่ละรายจะไม่ค่อยมีความแตกต่าง แต่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่อยู่ที่ความสามารถในการลงทุนและการทำกำไร

4. แนวโน้มทางด้านบุคลากร

เป็นผลสืบเนื่องจากข้อ 3 เมื่อเกิดความร่วมมือ การขยายสิ่งที่จะตามมาคือ ปัญหากำลังคน ปัญหาเรื่องมหาวิทยาลัยของรัฐผลิตบุคลากรให้ไม่ทัน แนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะหันมาผลิตบุคลากรเองจึงเกิดขึ้น หลายบริษัทไปร่วมกับมหาวิทยาลัยของรัฐในระดับภูมิภาค และมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งก็ยังไม่พอเพียง และเมื่อเป็นดังนี้ก็ต้องกลับไปสู่การนำคนจากต่างประเทศเข้ามาทำงาน (Out Sourcing) เช่น เครื่องเจ็ทโกลด์กำลังคนไม่พอ ก็ไปจ้างคนจากต่างประเทศ ส่วนบิสนิสก็เอาชาวส่วนหนึ่งจากบางกอกโพสต์ ผู้จัดการ ฐานเศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในรูปของการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยน (บาร์เตอร์) กันบ้าง

แนวโน้มที่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้ประกอบการคือ นอกจากบุคลากรจะขาดแคลนแล้ว ยังมีปัญหาบุคลากรขาดคุณภาพด้วย

"ผมมีปัญหามืออาชีพรับคนที่จบนิเทศ วารสาร เพราะว่าวิธีการเขียนหนังสือก็ไม่ได้มีความละเอียดละไม ไม่มีการพัฒนา ความเข้าใจในกลไกของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจมีปัญหา เราต้องการจะรับคนที่จบทางด้านบริหาร ธุรกิจ หรือเศรษฐศาสตร์มากกว่า" (วิรัตน์ แสงทองคำ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2537)

5. แนวโน้มทางด้านผู้อ่าน

ในส่วนของผู้อ่านหนังสือประเภทธุรกิจและการเมืองมีแนวโน้มดีขึ้น เพราะผู้อ่านจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากคนสนใจทางด้านธุรกิจมากขึ้น และจะเข้าไปสู่ในระดับท้องถิ่นมากขึ้น

แนวโน้มใน 10 ปีข้างหน้า กลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์จะหนาแน่นอยู่ที่กลุ่มคนอายุประมาณ 30-40 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานและมีกำลังการผลิตในภาคเศรษฐกิจและเป็นผู้ที่มีกำลังซื้อตลอดจนลูกค้าเป้าหมายจะมีการเปลี่ยนแปลง มวลชนจะเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้น และผู้อ่านจะมีความรู้มากขึ้นและเกิดทางเลือกในการบริโภคหนังสือพิมพ์มากขึ้น

6. แนวโน้มทางด้านราคาจำหน่าย

จากกรณีที่ราคากระดาษปรับตัวสูงขึ้น อันเนื่องมาจากราคาเชื้อกระดาษในประเทศที่นำมาใช้ผลิตหนังสือพิมพ์ มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ไตรมาสที่สองของปี พ.ศ.2537 สถานการณ์ดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากผู้ผลิตเชื้อกระดาษในตลาดโลก ไม่สามารถผลิตกระดาษได้เพียงพอแก่ความต้องการ เพราะขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้นผู้ผลิตรายใหญ่จึงจ้องโอกาสผันราคาให้กระดาษในตลาดโลกให้ปรับตัวสูงขึ้น

นับตั้งแต่ไตรมาสที่สองของ พ.ศ.2537 เป็นต้นมา ราคาเชื้อกระดาษภายในประเทศมีการปรับตัวสูงขึ้นมาแล้วประมาณ 5 ครั้ง โดยที่การปรับแต่ละครั้งจะเพิ่มขึ้นประมาณ 5-10% และปัจจุบันราคากระดาษที่นำมาใช้ในการผลิตหนังสือพิมพ์ มีการปรับราคาขึ้นไปแล้วประมาณ 40% ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์สูงขึ้น เพราะโครงสร้างต้นทุนเป็นค่ากระดาษถึง 40% (กรุงเทพธุรกิจ, (29 มกราคม 2538))

ในปีนี้ (พ.ศ.2538) เชื่อว่าราคากระดาษมีแนวโน้มที่จะปรับตัวสูงขึ้นอีกประมาณ 10-20% เพราะปริมาณความต้องการตลาดในโลกรวมเพิ่มสูงขึ้นมาก

ขณะที่เชื้อกระดาษ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษชนิดต่าง ๆ กำลังขาดตลาด เพราะผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก ในแถบสแกนดิเนเวีย และแคนาดา ชะลอการผลิตเพื่อรักษาสมดุลของตลาด ประกอบกับมีผู้ผลิตและนำเข้ารายใหญ่กักตุนสินค้า จึงอาจทำให้ราคามีแนวโน้มสูงขึ้นต่อไป

จากแนวโน้มของราคากระดาษอันเป็นต้นทุนส่วนใหญ่ของการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้มีการปรับราคาของหนังสือพิมพ์ให้สูงขึ้นในอนาคต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์

การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ปรับตัวของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจะต้องขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เนื่องจากว่าองค์กรของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์หรือองค์กรสื่อมวลชนอื่น ๆ ต่างก็เป็นระบบย่อยในระบบใหญ่คือสภาพสังคม

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโลกได้ก้าวเข้าสู่ภาวะการแข่งขันอย่างชัดเจนเมื่อยุคของสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง และเมื่อค่อย ๆ ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 การปฏิวัติด้านเทคโนโลยีข่าวสาร ได้ช่วยกระตุ้นให้กระบวนการโลกาภิวัตน์สร้างความสัมพันธ์เชื่อมต่อกัน เศรษฐกิจของประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็วและไม่เคยปรากฏมาก่อนบนหน้าประวัติศาสตร์ของเศรษฐกิจโลก

ในอนาคต นโยบายการเปิดกว้างทางการค้าและการปฏิรูปเศรษฐกิจเสรีของประเทศต่างๆ ทั่วโลก จะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มากยิ่งกว่าที่ปรากฏในช่วงระยะ 10-20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเป็นผลให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวมากยิ่งขึ้น การขยายตัวของเศรษฐกิจและการค้าโลก ดังกล่าวนี้อ้อมหมายถึงโอกาสใหม่ ๆ สำหรับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ประเทศคู่แข่งใหม่ ๆ จะเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจะส่งผลให้ช่วง 10-20 ปีข้างหน้าเป็นยุคของการแข่งขันทางเศรษฐกิจโลกอย่างแท้จริง

การกระจุกตัวทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นในบริเวณ 3 ภูมิภาคหลักของโลกอันได้แก่ยุโรป ตะวันตก อเมริกาเหนือ และเอเชียตะวันออก กระแสภูมิภาคนิยมจะดำเนินควบคู่ไปกับการแสวงหาพหุภาคี (Globalism หรือ Multilateralism)

ในขณะที่ความโน้มเอียงที่กระแสมิภาคนิยมขยายตัวอย่างมากนั้น ส่วนสำคัญสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ประเทศที่เศรษฐกิจรุ่งเรืองมาก่อนเริ่มเสื่อมถอย และหันเข้าหาแนวทางภูมิภาคนิยม (ศิโรต พงศ์มพันธ์, ดร. "เศรษฐกิจการเมือง", กรุงเทพมหานคร (6 มีนาคม 2538) : 6)

สำหรับทิศทางการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคตนั้น จะพัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่มากขึ้น ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของบรรดาประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน ภาคอุตสาหกรรมจะมีความสำคัญทั้งทางด้านการผลิตและการส่งออกโดยเป็นภาคที่เติบโตสูงกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยี และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ขณะที่ภาคเกษตรจะขยายตัวได้จากการยกระดับเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเปลี่ยนแปลงไปผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงแทนพืชดั้งเดิมมากขึ้น เศรษฐกิจจะมีลักษณะเปิดกว้างสู่นานาชาติมากขึ้น ทำให้ปริมาณการค้าเมื่อคิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศมีระดับสูง

ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการเงินในอนาคต มีการลงทุนจากไทยไปสู่สินทรัพย์มากขึ้น และปริมาณการค้าระหว่างกันจะขยายตัวสูงมากขึ้น ระบบการเงินจะมีเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ เพื่อระดมเงินออมได้สะดวกขึ้น แต่ละภาคจะมีจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและจะสามารถเติบโตในอัตราที่สูงกว่ากรุงเทพฯ ทำให้มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ โดยรวมทั้งประเทศ ชุมชนเมืองจะขยายตัวสูงขึ้น ขณะที่สังคมเกษตรดั้งเดิมจะลดน้อยลง

ดร. สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ นักทศวรรษสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยใน 10 ปีข้างหน้ามีทิศทางดังต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงมาก คือประมาณ 7.5-7.8% หรือเป็นอันดับ 3 ของโลก

2. โครงสร้างของเศรษฐกิจ สังคมจะเปลี่ยนไปเป็นภาคอุตสาหกรรมกับบริการ แทนที่ภาคเกษตรกรรม คือโตมากกว่า 10% และ 7-8% ตามลำดับ และภาคเกษตรโต 2-3%

รวมถึงทิศทางการแรงงานที่ลดลงด้วย ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนแบ่งคิดเป็นร้อยละ 35 ภาคบริการจะมี ส่วนแบ่งร้อยละ 60 และภาคเกษตรจะมีส่วนแบ่งลดน้อยลง

3. การลงทุนต่าง ๆ จะอยู่ในประเทศแถบ จีน ไต้หวัน ฮองกง อินเดีย ศรีลังกา และประเทศในแถบอาเซียน เงื่อนไขสำคัญของการลงทุนของไทยกับต่างประเทศคืออัตราค่าจ้าง ซึ่ง จะส่งผลกระทบต่อที่สำคัญคือ เกิดการขยายตัวส่งออกการค้ากับอาเซียนมากขึ้น ก่อให้เกิดตัวแทน จำหน่าย การร่วมลงทุน การลงทุนข้ามชาติ การเข้าซื้อกิจการต่าง ๆ มากขึ้น ตลาดการเงินใน ไทยจะเชื่อมโยงกับสิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นหนึ่งเดียวกันถึงขั้นที่จะทะเยอทะยานเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ ของไทยพร้อมกันที่ต่างประเทศ

4. รายได้คนไทยขยายตัวในอัตราเร่งสูงขึ้น คือรายได้ประชาชาติต่อคนต่อปี (Per Capita Income) เท่ากับ 3,860 ดอลลาร์สหรัฐ

5. เพิ่มผลผลิตภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ให้เท่ากับ 250 พันล้านเหรียญสหรัฐ การค้าปลีกค้าส่งเปิดมากขึ้น ราชจ่ายประชาชนน้อยลง

ตลาดเงินมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ตลาดทุนขยายตัวมาก พฤติกรรมการเงินเปลี่ยนไป
2. คร่าสวรรค์ใหญ่กว่าคร่าสวรรค์
3. ตลาดทุนเกิดคร่าสวรรค์ใหม่ บริษัทต่าง ๆ วางแผนระดมทุนจากประชากรได้มากขึ้น
4. ลักษณะของตลาดทุนจะเป็นสากล ตลาดทุนไทยเชื่อมโยงกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น เป็น 2 แนวทาง คือทั้งรูปแบบที่ออกไปต่างประเทศ และตลาดทุนไทยจะไปจดทะเบียนที่ต่างประเทศ
5. ระบบตลาดทุนจะมีเสรีมากขึ้น

ทิศทางธุรกิจไทยไปจนถึง ค.ศ. 2000 มีลักษณะดังนี้

1. ต้นทุนต่อหน่วยจะลดลง โดยจะมีรูปแบบทางธุรกิจในลักษณะการบริหารกับการเงิน และการวางตำแหน่งทางการเงิน (ซึ่งจะมีความสำคัญมาก)

2. เน้นที่ต้นทุนในการผลิต ซึ่งจะลดลงได้โดยการขยายตัวออกต่างจังหวัด เป็นการขยายตัวทางภูมิศาสตร์ การเกิดของแก๊งค์ การเปลี่ยนแปลงทางอินเทอร์เน็ต จะทำให้เกิดธุรกิจข้ามชาติและมีการซื้อกิจการ (Take Over) ต่าง ๆ มากขึ้น เกิดการรวมตัวกันของธุรกิจประเภทเดียวกัน การรวมตัวกันของธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้ครบวงจร และเกิดธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้นผู้ผลิตสินค้าต่าง ๆ ต้องหาผู้ร่วมทุน หรือไม่ก็ต้องหาลูกค้าเอง

ในส่วนของอำนาจซื้อของประชาชนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่เติบโตระดับสูงต่อเนื่องกันมาหลายปี และมีแนวโน้มที่จะมีการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคสูงขึ้นเป็นลำดับตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น

จากภาพรวมทั้งของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจในประเทศไทย จะทำให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะเจริญเติบโตมากขึ้น

อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีการเติบโตสูงมากในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา พร้อม ๆ กับการเติบโตการแข่งขันมีมากขึ้น สิ่งที่น่าสนใจก็คือการเกิดหนังสือพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากขึ้น

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษแต่เดิมมีเพียง บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น แต่ในช่วงปีที่ผ่านมาได้เปิดมากขึ้นอีก 3 ฉบับ คือไทยแลนด์ไทม์ บิสซิเนส เดย์ เอเชียน วอลล์สตรีท เจอร์นัล และก่อนสิ้นปีจะมีฉบับใหม่เกิดขึ้นมาอีก 1 ฉบับ คือ เอเชียนไทม์ และมีแนวโน้มว่าจะออกเพิ่มมากขึ้น

ส่วนภาษาไทยก็ทยอยออกกันมากขึ้น อาทิ หนังสือพิมพ์ข่าวธุรกิจ สยามธุรกิจ สื่อธุรกิจพิมพ์ไทย ฐานอาทิตย์วิเคราะห์ ชีวิตต้องสู้รายวัน

ไม่เพียงแต่หนังสือพิมพ์จะแข่งขันกันเองเท่านั้น แต่ยังคงต้องแข่งขันกับสื่ออื่น ๆ อีก อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ

การแข่งขันจึงมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ซึ่งสภาวะดังกล่าวนี้ส่งผลให้อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์จำต้องปรับตัวทั้งในด้านต้นทุน การผลิต และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด จึงเกิดการปรับตัวขึ้นในหลาย ๆ ลักษณะดังที่คาดการณ์ว่าจะเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

2. ปัจจัยทางสังคม

สังคมไทยในทศวรรษหน้ากำลังจะมุ่งสู่กระบวนการให้ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในสังคม เพราะความรู้และข้อมูลข่าวสารกำลังเป็นหัวใจหลัก แทนที่ปัจจัยทุนอื่น ๆ (ผู้จัดการรายวัน, (23 กุมภาพันธ์ 2538) : 1-2)

โครงสร้างสังคมของไทยเปลี่ยนแปลงไปดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างทางสังคมกำลังจะเปลี่ยนจากเกษตรมาทางอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นฐานคือ จำนวนชาวนาลดลง ทำให้ส่วนกลางคือประชากรเมืองเพิ่มขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงส่วนหัวคือ ส่วนของเมืองที่ไปมีความสัมพันธ์กันระหว่างประเทศ การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและบริการจะสร้างแรงผลักดันให้รัฐบาลสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานมารองรับ ในระยะเวลา 10 ปี ผู้อ่านจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากมวลชนที่อยู่ในชนบท จะเปลี่ยนมาเป็นคนที่อยู่ในเมือง

2. เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร ในปี ค.ศ.2000 ประเทศไทยจะมีประชากรทั้งหมด 64 ล้านคน โดย 66% ของจำนวนประชากรจะมีช่วงอายุ 15-60 ปี คืออยู่ในวัยทำงาน ซึ่งจะมีความหนาแน่นอยู่ที่ช่วงอายุ 15-40 ปี และในอีก 15 ปีถัดไป ความหนาแน่นจะไปอยู่ที่อายุประมาณ 35-40 ซึ่งก็คือกลุ่มผู้อ่านของหนังสือพิมพ์

เมื่อเทียบสัดส่วนของคนที่อยู่ในวัยทำงานกับคนที่ไม่ได้อยู่ในวัยทำงานจะเท่ากับ 66 ต่อ 34% ซึ่งจะสามารถอธิบายว่าจะเกิดการขยายตัวของกำลังซื้อกลุ่มที่มีความสามารถในการซื้อคือกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานเป็นกลุ่มใหญ่

3. การศึกษาของคนไทยจะสูงขึ้น เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาของไทย มีเอกชน เข้ามามีค่าเน้นการมากขึ้น เป็นการช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้น ตลอดจนคุณภาพ ทางการศึกษาจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกันในปี ค.ศ.1960 คนที่เข้าเรียนประถมประมาณ 78% มัธยมประมาณ 45% มหาวิทยาลัยประมาณ 20% ภายใน ค.ศ.2000 ระดับมัธยมจะเพิ่มขึ้น ประมาณ 60-70% และในระดับมหาวิทยาลัยจะเพิ่มมาเป็นกว่า 30% ดังนั้นผู้อ่านในปี ค.ศ.2000 จะเป็นพวกที่อยู่ในเมืองที่มีกำลังซื้อ (หนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2537))

4. เกิดการขยายตัวของครอบครัว ยุคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวของความเป็น ครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ประชากรจะอาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น การดำเนินชีวิตเต็มไปด้วยการแข่งขัน จึงมีความต้องการที่จะบริโภคสื่อมากขึ้น

5. การขยายตัวของชุมชนเมืองจากกรุงเทพฯ ไปสู่ทุกจังหวัด แต่จะไม่เท่ากันในทุกจังหวัด ที่มีการเจริญเติบโตมากเห็นได้ชัดเจน มีในจังหวัดที่เป็นเขตที่เป็นผลมาจากสี่เหลี่ยม เศรษฐกิจติดกับชายแดนกับพม่า ลาว สยามเหลี่ยมเศรษฐกิจทางเหนือของกรุงเทพฯ จากรังสีออกไป ถึงนครราชสีมา เป็นต้น ซึ่งจะทำการเปลี่ยนแปลงในเมืองค่อนข้างเร็วอันจะทำให้วิถีชีวิตคน เปลี่ยน ต้องการความสะดวกสบายมากขึ้น จะกระตุ้นให้เกิดการบริโภคมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการ บริโภคสื่อต่าง ๆ ด้วย

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปคนไทยปรับเป็นคนชั้นกลางมากขึ้น มีความหลากหลาย มากขึ้น และมีความเชื่อมโยงกับต่างประเทศมากขึ้น สื่อหนังสือพิมพ์ก็จำต้องปรับตัว ปรับเนื้อหา เพื่อมาสนองตอบต่อความต้องการของผู้อ่านได้อย่างสอดคล้องมากขึ้น

3. ปัจจัยทางการเมือง

ตั้งแต่ยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลง การแข่งขันทางการเมืองการทหารได้กลายเป็นเรื่องที่ ล้าสมัย ในประเทศไทยรัฐบาลจะมีอำนาจลดลง จากสมัยก่อนที่เคยมีอำนาจจากการผูกขาดข้อมูล แต่ภายใต้โลกที่ถูกกระแสจะออกมาทั้งหมด ข้อมูลข่าวสารคือพลังอำนาจที่สำคัญ อำนาจใน การควบคุมความลับของรัฐหมดไป ซึ่งเท่ากับว่าทำให้อำนาจของรัฐบาลลดลง

เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าคุณบิดเบือน ปิดกั้นความต้องการในการรับรู้ข่าวสาร อันเป็นแรงกดดันที่เป็นตัวเร่งให้เกิดความต้องการข่าวสารพุ่งสูงขึ้น

โครงสร้างทางการเมืองเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง นายทุน นักวิชาการ นักธุรกิจ กลุ่มผลประโยชน์เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ระบบสารสนเทศจะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือการสู้รบเพื่อป้องกันประเทศ อนาคตกองทัพจะมีขนาดเล็กลงและเกิดการปรับโครงสร้างทางด้านทหาร

อำนาจต่อรองของรัฐจะลดน้อยลงไปเนื่องจากมีทุนน้อยกว่ากลุ่มสื่อที่มีทุนต่างชาติ ทุนภายในเกือบหมดอยู่ จะเห็นได้จากรัฐต้องให้เอกชนเข้ามาทำรายการของสถานีวิทยุต่าง ๆ ที่รัฐเป็นเจ้าของ เนื่องจากรัฐไม่สามารถมาแข่งกับทุนและเทคโนโลยีของเอกชนได้

สิ่งที่เห็นได้ชัดคือใน 1-2 ปีนี้คือ รัฐบาลหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกจับตามอง แนวโน้มในอนาคตหนังสือพิมพ์จะทำให้กระบวนการประชาธิปไตยเป็นรูปธรรมขึ้น ก็คือการมีส่วนร่วมของมวลชนโดยผ่านตัวสื่อจะทำให้ประชาธิปไตยเจริญเติบโตมากขึ้น และจะทำให้โครงสร้างของสังคมเกิดดุลอำนาจ

นักการเมืองกลุ่มใหม่อันจะเป็นกลุ่มนายทุน กลุ่มผลประโยชน์ และนักวิชาการ จะนำระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีอันทันสมัยเข้ามาปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองให้เป็นระบบมากขึ้น

บทบาทของไทยต่อสังคมโลกประกอบกับลักษณะของโลกไร้พรมแดนเป็นเรื่องยืนยันได้ถึงเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยในระบบการเมืองของไทย และกระบวนการศึกษาที่ผลักดันให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลาง จะช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยพัฒนาไปได้ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเมื่อระบบการเมืองไทยสามารถผูกสัมพันธ์กับกลุ่มประชาคมโลกได้

4. ปัจจัยทางเทคโนโลยี

โลกปัจจุบัน เป็นโลกที่เรียกว่า "โลกาภิวัตน์" ซึ่งมีความหมายว่าเป็นโลกของข้อมูล ข่าวสาร ระบบเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนจากยุคอุตสาหกรรมมาเป็นยุคสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิต และการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ต่างจกจลยผลประโยชน์ในทางการค้าและเศรษฐกิจด้วยการสร้างความได้เปรียบให้แก่ฝ่ายตนในเรื่องของข้อมูลข่าวสารขึ้นมา โดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

พัฒนาการของเทคโนโลยีเริ่มมาตั้งแต่เครื่องพิมพ์ได้ผลิตขึ้น หลังจากนั้นวิกตอริกก็เข้ามา มีบทบาทเป็นสื่อสำคัญที่ใช้ในการส่งข้อมูลและเผยแพร่ความคิดเห็นและมาสู่ยุคของโทรทัศนซึ่งได้กลายมาเป็นผลผลิตแห่งการปฏิรูปครั้งยิ่งใหญ่ของการสื่อสาร

หลังจากนั้นในช่วงหลังจากปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมาเราก็ได้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เกิดขึ้น จนมาถึงช่วงนี้กลายเป็นยุคทองของคอมพิวเตอร์ ประเภทพีซี (Personal Computer) ซึ่งล้มล้างคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าแบบ Main Frame ที่มีขนาดใหญ่

ช่วงต่าง ๆ ที่ผ่านมามีทำให้สามารถกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมของมนุษย์ชาติถูกกำหนดด้วยเทคโนโลยี และกำลังจะถูกกำหนดต่อไปด้วยเทคโนโลยีที่เรียกว่า มัลติมีเดีย หรือ "สรรพสื่อ"

ในยุคที่สังคมแปรเปลี่ยนไปเป็นยุคคลื่นลูกที่สาม กฎเกณฑ์สำคัญของการเปลี่ยนแปลงอันหนึ่งก็คือ การพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสาร ดังนั้นเทคโนโลยีจึงมีผลในการปฏิรูปชีวิตของมนุษย์ทุก ๆ ด้านอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นระดับย่อยของครอบครัว ระดับสังคม ระดับประเทศ และกว้างไกลในระดับโลก

จากโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นมาสนองความต้องการของมนุษย์ ในชีวิตธุรกิจทุกวันนี้จะต้องมีความเคยชินกับเครื่องมือทางเทคโนโลยีหรือคำศัพท์ทางเทคโนโลยี อย่างเช่น ซีดีรอม

อีเมลล์ อินเทอร์เน็ต เทเลคอนเฟอเรนซ์ วิกิได้ออนคัมมอนด์ ทางด่วนข้อมูล ระบบอินเทอร์เน็ตแยกที่พ
ซึ่งในอนาคตอันใกล้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นความต้องการจำเป็นในยุคข่าวสารข้อมูลนี้

เทคโนโลยีเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างของข่าวสาร ทำให้
การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และเอื้อให้ระบบข้อมูลข่าวสารพัฒนา
ไปอย่างไม่หยุดยั้ง

สำหรับหนังสือพิมพ์ ในทศวรรษที่ผ่านมาแม้ว่าพัฒนาการของเทคโนโลยีสื่อสารจะส่ง
แรงกระทบต่อการเป็นผู้ส่งข่าวสารของหนังสือพิมพ์อย่างจัง จนทำให้ความเป็น "สื่อผู้นำ" ที่
ทำหน้าที่แจ้งข่าวแก่สาธารณชนอย่างรวดเร็วได้เปลี่ยนมือตกไปสู่วิทยุและโทรทัศน์แล้วก็ตาม แต่
สื่อหนังสือพิมพ์ก็ยังคงความได้เปรียบสื่อโทรทัศน์อย่างมาก

ในขณะที่วิทยุและโทรทัศน์สามารถเสนอข่าวสารได้รวดเร็วกว่า แต่ก็เสนอได้เพียง
ข่าวสั้น ๆ และข้อมูลเพียงผิวเผินเท่านั้น ด้วยเงื่อนไขในระยะเวลาการนำเสนอข่าวเป็นข้อจำกัด
ทั้งยังถูก "เส้นใย" แห่งนโยบายของรัฐและระเบียบการปฏิบัติคณาการพัฒนการอยู่
แต่หนังสือพิมพ์สามารถใช้ข้อจำกัดนี้เป็นความได้เปรียบ เจาะลึกเข้าไปในปฏิบัติการที่เป็นปัญหา
สาธารณะ และนำข้อมูลข่าวสารที่ซุกซนได้นั้นมารายงานผู้อ่าน เป็นข่าวหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะ
ข่าวเชิงสืบสวน (Investigative Stories) และข่าวเชิงตีความ (Interpretative
Stories)

ในอีกทางหนึ่ง การพัฒนาของเทคโนโลยี ทำให้เกิดระบบสื่อใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น มัลติ
มีเดีย ก็เป็นตัวเร่งให้สื่อเก่าอย่างหนังสือพิมพ์จะต้องมีการปรับตัว โดยจะต้องมีระบบฐานข้อมูล
ที่ดี ซึ่งสามารถค้นหาข่าวภูมิหลังที่เกี่ยวข้อง มาประกอบกรเสนอข่าวให้ผู้อ่านได้รับรู้ทั้งในมิติลึก
และกว้าง

เทคโนโลยีออนไลน์ อันเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตกแต่งโฉมหน้าหนังสือพิมพ์ในยุค
สังคมสารสนเทศอย่างทุกวันนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากแนวโน้มของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์

จากการคาดการณ์แนวโน้มที่เกิดขึ้น และเมื่อเกิดขึ้นแล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อ ปัญหา อัน อาจจะเกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านเสรีภาพ

ในอนาคตเมื่อรัฐบาลไม่เข้ามาควบคุมสื่อ หรือมีบทบาทน้อยลงไป จึงเกิดคำถามว่าจะมีองค์กรอื่นที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารแทนที่รัฐบาลได้หรือไม่ กลุ่มนายทุนจะเข้ามาควบคุมแทนหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มนี้มีความสามารถที่จะเป็นเจ้าของสื่อได้หลาย ๆ สื่อ และมีความเป็นไปได้ที่จะบิดเบือนสื่อ

เสรีภาพจากกระแสข่าวสารที่ไหลออกมาจากนอกประเทศโดยไม่มีพรมแดนจะมีหรือไม่ ผู้อ่านจะต้องตกเป็นทาสของข่าวสารหรือเรื่องของอารยธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาหรือไม่

2. ผลกระทบทางด้านจริยธรรม

ผู้สื่อสารในอนาคตจะเคารพในวัฒนธรรม สิทธิส่วนบุคคลอาจถูกละเมิดโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทเลโฟโต้ ทำให้ช่างภาพสามารถถ่ายภาพเข้าไปในสถานที่อันเป็นส่วนตัวของบุคคล ระบบตรวจราคา (Scanner) ผ่านดาวเทียมทำให้ความลับภาคพื้นดินไม่สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป

3. ผลกระทบในเรื่องคุณภาพ

ในช่วง 5 ปีนี้วงการหนังสือพิมพ์มีการเติบโตและขยายตัวอย่างมาก แต่ผลที่ตามมาก็คือการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ (สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้ทัดเทียมกับอุตสาหกรรมโฆษณา) อันมีผลกระทบโดยตรงในการทำให้หนังสือพิมพ์มีคุณภาพลดน้อยลงด้วย และมีแนวโน้มที่สถานการณ์นี้จะดำรงอยู่ต่อไป

4. ผลกระทบต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

การขยายตัวครอบคลุมของหนังสือพิมพ์ใหญ่ ๆ ทั้งในการผลิตและการร่วมมือทางธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อสื่อเล็ก ๆ อย่างหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่อาจจะต้องล้มหายตายจากไป

5. ผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายย่อย

อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์มีแนวโน้มที่จะรวมกันและสะสมทุน เนื่องจากการแข่งขันสูง จึงเป็นการกีดกันรายย่อยไปโดยปริยาย ดังนั้นความหลากหลายจะเกิดขึ้นได้ยาก จะเกิดความหลากหลายก็เฉพาะในกลุ่มด้วยตนเอง

6. ผลกระทบต่อผู้อ่าน

จะเกิดช่องว่างระหว่างผู้อ่านระดับบนที่กำลังใกล้กับผู้อ่านระดับล่าง ผู้อ่านระดับบนจะมีความสามารถในการรับข่าวสารสูง สามารถมีหนังสือพิมพ์ส่วนตัว (Private Newspaper) และสามารถรับได้ตามเวลาที่เป็นจริง (Real Time) ในขณะที่ผู้อ่านระดับล่างที่จะต้องรับสารที่มีลักษณะเป็นมวลชนที่มีเนื้อหาสาระไม่ประเทืองปัญญา

ในอีกระดับหนึ่งของการเปรียบเทียบก็คือผู้อ่านที่อยู่ในกรุงเทพฯ กับต่างจังหวัด มีความแตกต่างกันมาก แม้จะมีการใช้ดาวเทียมเป็นเครื่องช่วยส่งข่าว เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีความสามารถในการรับข่าวสารในเวลาเดียวกับคนในกรุงเทพฯ แล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริง ข่าวสารในระดับท้องถิ่นก็จะได้รับเฉพาะในตัวจังหวัด หรือตัวอำเภอเท่านั้น ในท้องถิ่นที่ยังห่างไกลออกไปก็ยังไม่ถึง ทั้งด้วยอุปสรรคในเรื่องค่าขนส่งและในเรื่องกำลังซื้อของผู้อ่าน จนเกิดความไม่เท่าเทียมกันในการรับข่าวสาร (Information disparity)

แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยและสิ่งพิมพ์ในเครือผู้จัดการ : วิเคราะห์มุมมองของผู้บริหารเครือผู้จัดการ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารเครือผู้จัดการ ทั้ง 12 ท่าน ได้ผลสรุปเกี่ยวกับแนวโน้มของหนังสือพิมพ์ดังต่อไปนี้

1. แนวโน้มทางด้านเทคโนโลยี

สิ่งพิมพ์จะเป็นสื่อหนึ่งในหลาย ๆ สื่อเพราะสื่อพัฒนาไปมาก นับแต่เทคโนโลยีทางการสื่อสารพัฒนาไป แม้มีลิตมิ์เคียเข้ามาหนังสือพิมพ์ก็คงยังอยู่ได้เพราะมีลักษณะแตกต่างจากสื่ออื่น มีความลึกซึ้งละเอียดอ่อนที่สื่ออื่นไม่มี สามารถนำติดตัวไปได้ทุกแห่ง เก็บไว้ได้นานและอำนวยความสะดวกให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้ทุกอิริยาบถตลอด 24 ชั่วโมง ลักษณะของสื่อหนังสือพิมพ์และลิตมิ์เคียตอบสนองความต้องการต่างกัน อันมีความสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ที่มีความต้องการหลากหลาย ในอนาคตหนังสือพิมพ์จะเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่มีผู้บริโภคร้างเพราะ โดยตัวมันเองอาจจะไม่เติบโตเลย แต่จะเป็นฐานให้สื่ออื่น ๆ สร้างมูลค่าเพิ่ม เพราะสื่ออื่น ๆ ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวเอง เช่น ซีดีรอม คอมพิวเตอร์ออนไลน์ ต้องมีหนังสือพิมพ์เป็นฐาน ลิตมิ์เคียจะเอื้อให้คนมีทางเลือกมากขึ้น แต่จะต้องใช้เวลาเป็น 10 ปี เพื่อสร้างความคุ้นเคย เพราะคนส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นพื้นฐาน กล่าวโดยรวม ลิตมิ์เคีย ไม่มีผลกระทบต่อหนังสือพิมพ์ (สัมภาษณ์ สันติ ลิ้มทองกุล ประธานกรรมการบริษัท ผู้จัดการ จำกัด (มหาชน), ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช, วิรัตน์ แสงทองคำ, วิษณุ โชติพิบูล)

การทำข่าวในอนาคตที่เทคโนโลยีจะมีการพัฒนาขึ้นมาก ทำให้นักข่าวไม่จำเป็นต้องทราบว่าจะพิมพ์ข่าวผ่านสื่ออะไร แต่ข่าวจะออกมาตามช่องทางที่แล้วแต่ความเหมาะสม แต่แม้ว่าจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอก็จะต้องใช้เวลาที่จะให้มนุษย์สามารถประสานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่ชัด (สัมภาษณ์ วิรัตน์ แสงทองคำ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2537)

เครือผู้จัดการได้มีสิ่งทีเรียกว่า Electronics Press โดยส่งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แมคอินทอชประมาณ 70 ตัวที่อยู่ในเครือชาย "บังเอิญผมอ่านข่าวของผมเองที่เป็น Electronic Press ผู้จัดการในเอเชียเขารายงานมาว่ามีซอฟต์แวร์ที่หนังสือพิมพ์ Herald Tribune และ

Financial Time รัปเป็นสมาชิกแค่ฉบับละ 4.8 เหรียญ เริ่มมีในอเมริกาเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2536" (วิรัตน์ แสงทองคำ "หนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า" มกราคม 2537 หน้า 28)

2. แนวโน้มทางการนำเสนอ รูปแบบและเนื้อหาของหนังสือพิมพ์

"แนวโน้มของหนังสือพิมพ์จะมีการเจาะเฉพาะกลุ่ม มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน เพราะสื่อหนึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนทุกประเภท และจะขยายออกไปสู่ภูมิภาค" (สัมภาษณ์ วิรัตน์ แสงทองคำ, รุ่งมณี เมฆโสภณ, สุวัฒน์ ทองชนากุล, สมชัย วงศ์ภาคย์)

"ระยะเวลาในการออกจะถี่มากขึ้น จะมีหนังสือพิมพ์รายวันมากขึ้นเพื่อรับกับความต้องการข่าวสารที่รวดเร็วมากขึ้น ผู้จัดการเองก็จะออกรายวันอีกหลายฉบับ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ เพราะมี Brand Awareness อยู่แล้ว แต่ถ้าผู้ประกอบการรายเล็กจะทำรายวันลำบาก เพราะต้นทุนสูงที่สุด" (สัมภาษณ์มะลิวัลย์ เหมะ)

"การจะประสบความสำเร็จจะต้องสามารถเลือกตลาดให้เหมาะ แสวงหาแง่มุมใหม่ๆ มานำเสนอ มีใช้วิเคราะห์ข่าว แต่เพียงด้านเดียว แต่จะต้องมองหลาย ๆ ด้านหลาย ๆ มุม" (สัมภาษณ์นรินทร์ ทองปาน, ชุณหง ลอเสวีวานิช)

ในส่วนของสิ่งพิมพ์ในเครือผู้จัดการ เป็นที่ทราบหนังสือพิมพ์ในเครือผู้จัดการรายงานข่าวทั้งในแง่ความกว้าง ความลึก และความเร็ว ในแง่รูปแบบ "ผู้จัดการรายสัปดาห์" เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่ปรับขนาดลง

ด้านเนื้อหาที่จะต้องตอบสนองในระดับภูมิภาค เครือผู้จัดการก็ได้ทำสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ เจาะกลุ่มภูมิภาค เช่น Asia Inc. ที่ครอบคลุมข่าวสารในระดับภูมิภาคเอเชีย

สำหรับสื่อตัวใหม่ที่จะเกิดขึ้น เครือผู้จัดการ ก็ได้เสนอหนังสือพิมพ์ที่เจาะกลุ่มชัดเจนเข้าสู่ตลาดเมื่อปี พ.ศ.2537 ทั้งนี้ขสาร "ผู้จัดการพร็อพเพอร์ตี้" ที่เจาะกลุ่มเป้าหมายอสังหาริมทรัพย์ชัดเจน หรือหนังสือพิมพ์ "สปอร์ต เอ็กซ์เพรส" ที่เน้นเสนอข่าวกีฬา และปี

พ.ศ. 2538 หนังสือพิมพ์ "หุ้นไทยรายวัน" ก็ออกสู่ตลาดเพื่อเจาะกลุ่มนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. แนวโน้มทางด้านผู้ประกอบการ

โอกาสที่ผู้ประกอบการรายย่อย ๆ จะประสบความสำเร็จมีน้อย เพราะไม่สามารถสร้างเครือข่าย (Network) ให้ครอบคลุมกว้างขวาง ทำให้ไม่สามารถรักษาบุคลากร ไม่สามารถรับการแข่งขัน และต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการที่กระดาษดิบตัวสูงขึ้นมาก (สัมภาษณ์วิวัฒน์ แสงทองคำ)

แนวโน้มผู้ประกอบการจะต้องพยายามสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความสามารถที่จะทำได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดต้นทุนส่วนกลาง "เราอาจจะมีสื่อ 2-3 สื่อที่เป็นเฉพาะเจาะจง อาจจะมี 2-3 สื่อที่เป็นทั่ว ๆ ไปคลุมตลาดล่างเช่นชีวิตต้องสู้ ซึ่งทำหนังสือน้อยต้นทุนส่วนกลางก็จะยิ่งสูง ธุรกิจอินเทอร์เน็ตเราอาจจะสนใจทำด้านซอฟต์แวร์มากกว่าฮาร์ดแวร์ หรือการเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ เพราะเชื่อมั่นว่าในอนาคต ช่องทางจะมีมหาศาล จะมีเคเบิลทีวีเป็นร้อย ๆ ช่อง เราขอเพียง 4-5 ช่อง ในธุรกิจโคเร็กซ์ที่โฮมบรอดคาสติ้งสามารถที่จะทำภาษาไทยให้คนไทยดูได้ เราสามารถทำเคเบิลทีวีที่คนผู้จัดการชอบดูที่สุด" (สัมภาษณ์ สันติ ลิ้มทองกุล)

ผู้ประกอบการไม่เพียงจะต้องขยายธุรกิจทางด้านสื่อเท่านั้น แต่ยังจะต้องลงทุนในธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่เกื้อหนุนกับธุรกิจสื่อ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลกดังที่สันติ ลิ้มทองกุลกล่าวว่า "อีก 5 ปีผมมองว่าธุรกิจสิ่งพิมพ์จะต้องประยุกต์รวมเข้าไปกับธุรกิจทางด้านอินฟอล์มเมชันและดาต้าเบส เจาะจงลงไปเฉพาะคือการทำที่ต้องประยุกต์เข้าไปสู่ภาคภาษาอังกฤษมากขึ้น ในอนาคตนั้นธุรกิจข่าวสารข้อมูลและสื่อมวลชนนั้นไม่สามารถอยู่ในประเทศได้อีกต่อไปแล้ว ข่าวสารข้อมูลที่จะทำให้เติบโตต่อไปนั้นจำเป็นต้องผนวกเข้าไปกับธุรกิจข้อมูลข่าวสารของภูมิภาค ซึ่งภูมิภาคนี้ก็คือภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เราจึงทำเอเชียโทมัสขึ้นมา โดยที่จะวิวัฒนาการเอเชียโทมัสให้เป็นหนังสือพิมพ์รายวันให้เป็นทั้งหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ผ่านดาวเทียมออกทั้งหมด 8 ประเทศ หรือ 12 ประเทศ และจะใช้ข่าวส่วนหนึ่งมาสร้างเป็นฐานข้อมูลของเราเป็นดาต้าเบส เพื่อจะผนวกกัน และแยกลักษณะฐานข้อมูลข้อมูลออกเป็นเฉพาะกิจ เช่น ฐานข้อมูลตลาดทุน อินทิเกรท

ฐานข้อมูลทางธุรกิจ ฐานข้อมูลทางการเมือง เพราะฉะนั้นธุรกิจพวกนี้เมื่อไปถึงจุด ๆ หนึ่งเราสามารถจะรวบรวมข้อมูลพวกนี้ออกไปในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกรูปแบบ”

การที่เครือข่ายผู้จัดการประกาศตัวรุกเข้าไปสู่ตลาดภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก การออกไปร่วมลงทุนในประเทศต่าง ๆ ทั้งแถบอินโดจีน ชีองกง สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา เป็นตัวบ่งชี้ว่าการสร้างเครือข่ายในระดับภูมิภาคและระดับโลก (Regional หรือ Global Networking)

สิ่งที่จะทำให้อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ประสบความสำเร็จคือการมีฐานข้อมูล ซึ่งเครือข่ายผู้จัดการก็มี บริษัท บริการข้อมูลผู้จัดการ จำกัด (MIS) ทำหน้าที่นี้อยู่เพื่อใช้ข้อมูลที่มีอยู่ออกไปสู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งตอนนี้ ผู้จัดการก็ได้มีโครงการวิทยุผู้จัดการ และมีแนวโน้มที่จะทำธุรกิจโทรทัศน์ เคเบิลทีวี ในอนาคตอันใกล้

4. แนวโน้มทางด้านบุคลากร

ปัญหาบุคลากรจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงเนื่องเกิดภาวะการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ การเกิดของหนังสือพิมพ์ใหม่หลายฉบับจะส่งผลให้เกิดมีการแย่งชิงตัวบุคลากร (สัมภาษณ์ สมชัย วงศ์ภาครักษ์)

สาเหตุของการขาดแคลนบุคลากรส่วนหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่คนที่มีการศึกษาเข้ามาสู่อุตสาหกรรมนี้มากกว่าสมัยก่อน ก็เพราะบุคลากรเหล่านั้นเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในอาชีพ และออกจากอุตสาหกรรมนี้ไป ทำให้มีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันเข้ามาเกิดมีนักข่าวหน้าใหม่ที่อ่อนประสบการณ์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของข่าว (สัมภาษณ์นิรันดร์ ทองปาน)

ปัญหาคุณภาพคนต่ำกว่ามาตรฐาน การจะถึงมาตรฐานต้องใช้เวลานาน (สัมภาษณ์ สันติ ล้มทองกุล)

ในปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเป็นปัญหาที่อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ทั้งระบบประสบอยู่ แต่ทางผู้จัดการก็ได้หาทางแก้ไขโดยการออกไปให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่มหาวิทยาลัย

ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่อผลพลอยได้ในแง่บุคลากร รวมทั้งยังจัดตั้งสถาบันพัฒนาและฝึกอบรมนักข่าวขึ้นมาในปี พ.ศ. 2537 เพื่อเตรียมรับสภาพกับปัญหา

5. แนวโน้มทางด้านกลุ่มผู้อ่าน

แนวโน้มกลุ่มผู้อ่านที่เป็นลูกค้าเป้าหมายของสิ่งพิมพ์เครือผู้จัดการ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักธุรกิจที่มีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี

6. แนวโน้มทางด้านราคาจำหน่ายของหนังสือพิมพ์

เครือผู้จัดการได้ปรับราคา หนังสือพิมพ์ ผู้จัดการรายสัปดาห์จากราคา 10 บาท มาเป็น 20 บาทเมื่อปี พ.ศ. 2537 ซึ่งนับว่าเป็นผู้นำในการปรับราคาและการปรับขนาดให้เล็กลงจากบรอดชีท มาเป็นแทบลอยด์ เนื่องจากราคากะดาษดิบตัวสูงขึ้น และตามมาด้วยหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ที่ได้ปรับราคามาเป็น 10 บาท ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2538

จากแนวโน้มดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการดำเนินอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ของเครือผู้จัดการมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ที่คาดการณ์ไว้ทั้งระบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย